

af hele dette Lovkompleks viste sig i en betydelig Prisstigning, fra 17,4 Øre i 1932 til 35 Øre i 1935 pr. kg Slagtekvæg, levende Vægt. Det siges endvidere, at naar Ordningen har været saa effektiv, skyldes det i første Række, at Forbruget i Indlandet er meget betydeligt. I 1937 100 Mill. kg af en samlet Produktion paa 165 Mill. kg. Hvor meget af den skete Prisstigning, der med Sikkerhed lader sig forklare ved Ordningen, er dog vist noget tvivlsomt. Forfatteren vurderer Ordningen noget mere gunstigt end almindeligt anerkendt. Destruktionen havde vel et ret betydeligt Omfang i 1933—34, men samtidig steg Eksporten væsentligt, ligesom Flæskeprisens Udvikling har haft sin Indflydelse, jvf. saaledes *Kjeld Philip: Den danske Kriselovgivning 1931—38.*

Forfatteren har her som ved Svinereguleringen kun givet Stoffet en ret ukritisk Behandling. Dette gælder endvidere ved Paavisningen af Kriseaarenes Udvikling fra liberalistiske til planøkonomiske Anskuelser i Landbrugskredse, hvor Forfatteren (S. 287) omtaler Begreber som Erhvervenes Ligeberettigelse og Sikring af Produktionsprisen uden kritiske Bemærkninger. Hvis Læserne skulde forundre sig over, hvad disse Begreber dækker over i nationaløkonomisk Henseende, tilkommer Æren herfor ganske dem selv.

Grundigere Behandling har Forfatteren givet Landbrugets Gældsproblemer, herunder de sidste Aars Diskussion om bl. a. konjunkturbestemt Rente, hvor de modstaaende Synspunkter er stillet op overfor hinanden. S. 313—14 har Forfatteren — undtagelsesvis uden Kildeangivelse — gengivet en interessant Opstilling over Tilskud og Laan til Landbruget i Tiden 1931—39. Opstillingen, der er foretaget af Landbrugsministeriet for Tiden indtil 1938, er ført à jour af Forfatteren.

Afsnittet om Landbrugets Skatter, der som foran nævnt er skrevet af *Viggo Kampmann*, giver værdifulde Bidrag til en Sammenligning af Skattebyrden for Landbruget og de øvrige Erhverv og fortjener megen Opmærksomhed.

Et Tillæg, udarbejdet af Sekretær Karl Madsen, indeholder et værdifuldt statistisk Materiale.

Bogens sidste 300 Sider omfatter udelukkende Billeder af mere eller mindre kendte Folk inden for Landbruget med biografiske Noter. Denne sidste Halvdel af Værket skal formodentlig tjene som »leader« ved Salget af den første. Overfor økonomisk-historisk interesserede Krese har dette ikke været paakrævet.

Erik Mortensen.

Johannes Gerhardt: DEUTSCHE ARBEITS- UND SOZIALPOLITIK. Duncker und Humblot. Leipzig 1939. 278 S.

Forfatteren, der er Professor ved Universitetet i München, har givet en nyttig og i disse Tider aktuel Oversigt over den tyske Arbejds- og Socialpolitik. Emnet behandles paa økonomisk Baggrund, og der lægges Vægt paa Motivering af den nuværende Politik, som har Forfatterens fulde Tilslutning. Nærmere Kendskab til denne Motivering maa jo siges at være af Betydning for ethvert moderne Studium af Socialpolitik. Iøvrigt behandles ogsaa den tidligere tyske Socialpolitik, som Nutiden bygger videre paa paa en Række Omraader, saaledes med Hensyn til Arbejdsbeskyttelse og Socialforsikring¹⁾. Med Hensyn til den nutidige Politik er

¹⁾ Ifølge Avisreferat er senere bebudet en Opgivelse af Forsikringsprincippet.

af hele dette Lovkompleks viste sig i en betydelig Prisstigning, fra 17,4 Øre i 1932 til 35 Øre i 1935 pr. kg Slagtekvæg, levende Vægt. Det siges endvidere, at naar Ordningen har været saa effektiv, skyldes det i første Række, at Forbruget i Indlandet er meget betydeligt. I 1937 100 Mill. kg af en samlet Produktion paa 165 Mill. kg. Hvor meget af den skete Prisstigning, der med Sikkerhed lader sig forklare ved Ordningen, er dog vist noget tvivlsomt. Forfatteren vurderer Ordningen noget mere gunstigt end almindeligt anerkendt. Destruktionen havde vel et ret betydeligt Omfang i 1933—34, men samtidig steg Eksporten væsentligt, ligesom Flæskeprisens Udvikling har haft sin Indflydelse, jvf. saaledes *Kjeld Philip: Den danske Kriselovgivning 1931—38.*

Forfatteren har her som ved Svinereguleringen kun givet Stoffet en ret ukritisk Behandling. Dette gælder endvidere ved Paavisningen af Kriseaarenes Udvikling fra liberalistiske til planøkonomiske Anskuelser i Landbrugskredse, hvor Forfatteren (S. 287) omtaler Begreber som Erhvervenes Ligeberettigelse og Sikring af Produktionsprisen uden kritiske Bemærkninger. Hvis Læserne skulde forundre sig over, hvad disse Begreber dækker over i nationaløkonomisk Henseende, tilkommer Æren herfor ganske dem selv.

Grundigere Behandling har Forfatteren givet Landbrugets Gældsproblemer, herunder de sidste Aars Diskussion om bl. a. konjunkturbestemt Rente, hvor de modstaaende Synspunkter er stillet op overfor hinanden. S. 313—14 har Forfatteren — undtagelsesvis uden Kildeangivelse — gengivet en interessant Opstilling over Tilskud og Laan til Landbruget i Tiden 1931—39. Opstillingen, der er foretaget af Landbrugsministeriet for Tiden indtil 1938, er ført à jour af Forfatteren.

Afsnittet om Landbrugets Skatter, der som foran nævnt er skrevet af *Viggo Kampmann*, giver værdifulde Bidrag til en Sammenligning af Skattebyrden for Landbruget og de øvrige Erhverv og fortjener megen Opmærksomhed.

Et Tillæg, udarbejdet af Sekretær Karl Madsen, indeholder et værdifuldt statistisk Materiale.

Bogens sidste 300 Sider omfatter udelukkende Billeder af mere eller mindre kendte Folk inden for Landbruget med biografiske Noter. Denne sidste Halvdel af Værket skal formodentlig tjene som »leader« ved Salget af den første. Overfor økonomisk-historisk interesserede Krese har dette ikke været paakrævet.

Erik Mortensen.

Johannes Gerhardt: DEUTSCHE ARBEITS- UND SOZIALPOLITIK. Duncker und Humblot. Leipzig 1939. 278 S.

Forfatteren, der er Professor ved Universitetet i München, har givet en nyttig og i disse Tider aktuel Oversigt over den tyske Arbejds- og Socialpolitik. Emnet behandles paa økonomisk Baggrund, og der lægges Vægt paa Motivering af den nuværende Politik, som har Forfatterens fulde Tilslutning. Nærmere Kendskab til denne Motivering maa jo siges at være af Betydning for ethvert moderne Studium af Socialpolitik. Iøvrigt behandles ogsaa den tidligere tyske Socialpolitik, som Nutiden bygger videre paa paa en Række Omraader, saaledes med Hensyn til Arbejdsbeskyttelse og Socialforsikring¹⁾. Med Hensyn til den nutidige Politik er

¹⁾ Ifølge Avisreferat er senere bebudet en Opgivelse af Forsikringsprincippet.

Referatet af selve Lovene forholdsvis kort; men dette hænger sammen med det elastiske System, hvor Lovene dels angiver Principper og Hensigter og dels Rammerne for Administrationen, men hvor denne har til Opgave at foretage en smidig Tilpasning i Overensstemmelse med Statsformaalene til de skiftende Forhold og Tilstandene rundt i Landets uensartede Virksomheder. Den tyske Lovs Hensigt er ikke saa meget at fastslaa en fast Fordeling af Gruppernes Rettigheder i Forhold til hinanden, men at angive Retningen for et Arbejde for fælles Formaal. Ogsaa de enkelte Borgere skal have Loven skrevet i deres Hjerte og handle ud fra Lovens Aand ikke blot inden for dens Grænser. En Fremstilling af moderne tysk Socialpolitik maa derfor lægge mere Vægt paa Formaalene, som her har en stadig virkende Magt og en fælles Villie bag sig, og mindre paa Paragrafferne. Eller mere praktisk udtrykt: den administrative Gennemførelse er en meget væsentlig Del af Nutidens tyske Sociallovgivning.

Forfatteren tager bestemt Afstand fra en Stænderordning af stationær-lavsmæssig Beskaffenhed, d. v. s. den Middelalderromantik, som en Overgang spillede en vis Rolle i Tyskland. Den store Betydning, der tillægges Fællesskabet mellem de til Bedriften hørende Personer, Statens Aktivitet paa Arbejdsmarkedet gennem Reichtreuhänder samt Arbejdsfronten passer ikke i en Stænderstat. Paa den anden Side nævnes som stemmende med Stændertanken: Bekæmpelsen af Klassekampen og Fremme af den faglige Samhørighed.

Enheden mellem Socialpolitik og de forskellige Former for økonomisk Politik som Kredit-, Finans- og Udenrigs-Handelspolitik — en Enhed, som jo ogsaa i de senere Aar er blevet betonet i Sverige og andre Lande — fremhæves. Arbejdsforfatning, Ordningen i Bedriften og Tarifordningerne omtales forholdsvis udførligt. Iøvrigt behandles alle Socialpolitikens Emner. Paa Grund af den ogsaa før Revolutionen herskende tyske Opfattelse regnes det egentlige Forsørgelsesvæsen dog ikke med til Socialpolitik, hvad der for saa vidt er beklageligt ved denne Lejlighed, som det var af Interesse at se Forsørgelsesvæsenets Udvikling i Forbindelse med Socialforsikringen. Inden for denne er der sket en vigtig Udvikling i Fortsættelse af den gamle tyske Arbejderforsikring. En økonomisk Sanering er gennemført bl. a. ved Overførelse af Midler fra den stadig bestaaende, men med langt mindre Understøttelsesudgifter belastede, Arbejdsløshedsforsikring til Invalidforsikringen, der jo tabte det meste af sine Reserver ved Inflationen. I det hele er der skabt større Enhed mellem Forsikringsgrenene, og man har fortsat Tendensen til Udvidelse af Forsikringen ud over Arbejderklassen. Med Hensyn til den iøvrigt velkendte tyske Arbejdsløshedspolitik skal jeg kun henlede Opmærksomheden paa Reguleringen af Tilgangen af ny Arbejdskraft og Overflytningen af voksne Arbejdere i Forbindelse med en Oplæring i det ny Arbejde og Motivering herfor: at en automatisk Tilpasning foregaar alt for langsomt og usikkert og desuden, at en ulige Rigelighed paa Arbejdskraft foruden at give sig Udslag i samtidig Arbejdsløshed og Arbejdermangel kan føre til midlertidige Lønbevægelser, som blot forstyrrer Prisligevægten uden at have større udlignende Virkning. Dette er sikkert rigtigt, hvor det drejer sig om kortere varende Lønforskelle. En Hævelse af det danske Landbrugs Løn- og Arbejdsbetingelser i Forhold til Byernes vilde derimod sikkert virke udjævnende paa Arbejdsudbudet.

F. Zeuthen.